

Razvod braka - Bugarska

SADRŽAJ

- 1 Koji su uvjeti za dobivanje razvoda?
- 2 Koji su razlozi razvoda?
- 3 Koje su pravne posljedice razvoda s obzirom na:
 - 3.1 osobne odnose između supružnika (npr. prezime)
 - 3.2 podjelu imovine supružnika
 - 3.3 maloljetnu djecu supružnika
 - 3.4 obvezu plaćanja naknade za uzdržavanje drugom supružniku?
- 4 Što pravni pojam „zakonska rastava” znači u praksi?
- 5 Koji su uvjeti za zakonsku rastavu?
- 6 Koje su pravne posljedice zakonske rastave?
- 7 Što izraz „poništenje braka” znači u praksi?
- 8 Koji su uvjeti za poništenje braka?
- 9 Koje su pravne posljedice poništenja braka?
- 10 Postoje li načini alternativnog izvansudskog rješavanja pitanja povezanih s razvodom bez obraćanja sudu?
- 11 Gdje trebam podnijeti zahtjev (molbu) za razvod/zakonsku rastavu/poništenje braka? Koje formalnosti treba poštovati i koje dokumente moram priložiti zahtjevu?
- 12 Mogu li dobiti pravnu pomoć za pokrivanje troškova postupka?
- 13 Je li moguće uložiti žalbu na odluku povezanu s razvodom/zakonskom rastavom/poništenjem braka?
- 14 Što treba učiniti kako bi se u ovoj državi članici priznala odluka o razvodu/zakonskoj rastavi/poništenju braka koju je izdao sud u drugoj državi članici?
- 15 Kojem se sudu moram obratiti kako bih se usprotivio priznavanju odluke o razvodu/zakonskoj rastavi/poništenju braka koju je izdao sud u drugoj državi članici? Koji se postupak primjenjuje u takvim slučajevima?
- 16 Koje zakonodavstvo u vezi s razvodom sud primjenjuje u postupcima između supružnika koji ne žive u ovoj državi članici ili su različitih nacionalnosti?

1 Koji su uvjeti za dobivanje razvoda?

U bugarskom zakonu priznati su sljedeći načini prestanka braka razvodom:

- sporazumni razvod braka u skladu s člancima 50. i 51. Obiteljskog zakona (*Semeen kodeks*),
- razvod podnošenjem tužbe zbog teško i trajno poremećenih bračnih odnosa u skladu s člankom 49. Obiteljskog zakona,
- razvod bez krivnje podnošenjem tužbe zbog teško i trajno poremećenih bračnih odnosa na temelju sporazuma između stranaka u skladu s člankom 49. stavkom 4. Obiteljskog zakona.

U slučaju sporazumnog razvoda braka bračni drugovi okružnom sudu (*rayonen sad*) podnose zajedničku tužbu kojom dostavljaju sporazum u skladu s člankom 50. Obiteljskog zakona. Tim se sporazumom bračni drugovi moraju dogovoriti o pitanjima koja se odnose na boravište djece, ostvarivanje roditeljskih prava, odnose s djecom i uzdržavanje djece, podjelu imovine, uporabu obiteljskog doma, uzdržavanje između bračnih drugova i prezimena. Dogovor mora potvrditi sud nakon što je provjerio jesu li zaštićeni interesi djece. Ako sud utvrdi da sporazum ima nedostataka ili da interesi djece nisu ispravno zaštićeni, strankama će ostaviti vremena za ispravljanje tih nedostataka. Ako nedostaci ne budu ispravljani u dopuštenom roku, sud će odbaciti tužbu za razvod.

U slučaju tužbe za razvod braka zbog teško i trajno poremećenih bračnih odnosa tužbu podnosi jedan od bračnih drugova. Tužbu razmatra okružni sud (*rayonen sad*) koji je nadležan u mjestu prebivališta tuženika. Sud mora po službenoj dužnosti odlučiti o pitanju krivnje za razvod braka te o ostvarivanju roditeljskih prava, odnosima s djecom i uzdržavanju djece rođene u braku, podjeli imovine, uporabi obiteljskog doma, uzdržavanju između bračnih drugova i uporabi muževa prezimena. Ta se pravila primjenjuju ako stranke nisu sklopile predbračni ugovor u kojem su utvrđeni navedeni odnosi u slučaju razvoda.

U slučaju razvoda na temelju tužbe bračni drugovi mogu izjaviti da su postigli dogovor o pitanjima koja se odnose na ostvarivanje roditeljskih prava, odnose s djecom i uzdržavanje djece rođene u braku, podjelu imovine, uporabu obiteljskog doma, uzdržavanje između bračnih drugova i uporabu muževa prezimena. Sud će odlučiti o pitanju krivnje samo ako to od njega izričito zatraže stranka ili stranke u predmetu, ali svejedno mora utvrditi postoji li osnova za razvod braka, odnosno teško i trajno poremećeni odnosi.

2 Koji su razlozi razvoda?

Sporazumni razvod

Osnova za odobravanje sporazumnog razvoda braka izjava je bračnih drugova kojom svečano i nepobitno potvrđuju suglasnost s raskidom braka. Sud ne ispituje razloge bračnih drugova za prestanak braka.

Razvod na temelju tužbe

Osnova za odobravanje razvoda teško su i trajno poremećeni bračni odnosi. Ne postoji pravna definicija „teško i trajno poremećenih bračnih odnosa”. U skladu s pravnom teorijom i interpretativnom sudskom praksom Vrhovnoga kasacijskog suda (*Var hoven kasatsionen sad*) teško i trajno poremećeni bračni odnosi nastupaju kada bračna veza formalno postoji, ali joj nedostaje sadržaj propisan javnim moralom i zakonom. Teško i trajno poremećeni bračni odnosi objektivno su stanje koje se mora utvrditi za svaki pojedini slučaj. Prihvatljiva su sva dokazna sredstva, uključujući usmene dokaze. U zakonu nisu propisani apsolutni preduvjeti za teško i trajno poremećene bračne odnose. U sudskoj praksi prihvaćeni su preljub, dugačka *de facto* odvojenost, zlorporaba alkohola ili drugih opojnih tvari, fizička i psihička okrutnost i trajno zanemarivanje obitelji, iako to nije iscrpan popis. Novim Obiteljskim zakonom više nije propisano da sud mora po službenoj dužnosti odlučiti o pitanju krivnje za razvod braka, osim u slučajevima kada su stranke izričito zatražile donošenje odluke o tom pitanju. Ipak, ako nije postignut dogovor, pitanje krivnje od odlučujuće je važnosti za donošenje presude o pitanjima koja se odnose na ostvarivanje roditeljskih prava, osobne odnose s djecom i uzdržavanje djece rođene u braku te na uporabu obiteljskog doma.

3 Koje su pravne posljedice razvoda s obzirom na:

3.1 osobne odnose između supružnika (npr. prezime)

Nakon razvoda sud može jednom od bračnih drugova vratiti prezime koje je imao prije braka.

3.2 podjelu imovine supružnika

U novom je Obiteljskom zakonu propisano nekoliko mogućih imovinskih režima između bračnih drugova za vrijeme trajanja braka: zakonski režim bračne imovine, zakonski režim odvojene imovine i ugovorni režim.

1. Režim bračne imovine nedjeljivo je zajedničko vlasništvo nad svom imovinom stečenom u braku, uključujući gotovinu na računu. Ta je imovina u zajedničkom vlasništvu obaju bračnih drugova, bez obzira na to na čije je ime stečena, ako je stečena zajedničkim doprinosom obaju bračnih drugova. Zajednički doprinos bračnih drugova može biti u obliku ulaganja sredstava i rada, brige o djeci i kućanskih poslova. Pretpostavlja se da zajednički doprinos podliježe dokazu o suprotnom.

Osobna imovina svakog bračnog druga sastoji se od imovine stečene prije braka i nasljedstava i darova stečenih u braku. Pokretna imovina koju je bračni drug stekao u braku za redovnu osobnu uporabu ili za obavljanje svojeg zanimanja smatra se osobnom imovinom.

Nakon razvoda bračna imovina postaje obična imovina.

2. Režim zasebne imovine

Prava koja je stekao svaki od bračnih drugova za vrijeme trajanja braka posjeduje osobno taj bračni drug, ali nakon prestanka braka na temelju tužbe svaki bračni drug ima pravo dobiti dio vrijednosti prava koja je stekao drugi bračni drug u braku u mjeri u kojoj je bračni drug koji traži udio dao svoj doprinos radom, financijskim sredstvima, brigom o djeci, kućanskim poslovima ili na neki drugi način. Trošak zadovoljavanja obiteljskih potreba snose oba bračna druga. Bračni drugovi zajednički su odgovorni za preuzete obveze za zadovoljavanje trajnih obiteljskih potreba.

3. Ugovorni režim

U skladu s novim Obiteljskim zakonom bračni drugovi mogu sklopiti bračni ugovor, koji predstavlja novu mogućnost u bugarskom pravu. Bračni drugovi mogu sklopiti bračni ugovor prije braka ili dok su u braku. Bračni ugovor ograničen je na odredbe o podjeli imovine između stranaka, kao što su sljedeće: pravo stranaka na imovinu stečenu u braku, pravo stranaka na imovinu koju su posjedovali prije braka; način upravljanja i raspolaganja imovinom, uključujući obiteljski dom; podjela troškova i obveza stranaka; posljedice povezane s imovinom u slučaju razvoda; uzdržavanje bračnih drugova u braku i u slučaju razvoda; uzdržavanje djece rođene u braku. Odredba kojom se predbračna imovina jedne od stranaka pretvara u zajedničku bračnu imovinu nije dopuštena. Bračni ugovor ne smije sadržavati odredbe o dosmrtnim rješenjima, osim u odnosu na udio bračnih drugova u dogovorenoj zajedničkoj bračnoj imovini nakon prestanka braka. Zakonski režim bračne imovine primjenjuje se na sve imovinske odnose koji nisu uređeni bračnim ugovorom.

Bez obzira na to koji su režim bračni drugovi odabrali, opći se režim primjenjuje na raspolaganje obiteljskim domom. Drugim riječima, ako obiteljski dom čini osobnu imovinu jednog od bračnih drugova, za raspolaganje je potrebna suglasnost drugog bračnog druga, osim ako dva bračna druga posjeduju još jedan dom u zajedničkom vlasništvu ili u vlasništvu jednog od njih. U nedostatku suglasnosti, raspolaganje je moguće uz odobrenje okružnog suca ako se utvrdi da raspolaganje nije na štetu maloljetne djece i obitelji. Ako nakon odobrenog razvoda dva bračna druga ne mogu zasebno upotrebljavati obiteljski dom, sud će uporabu dodijeliti jednome od njih ako je on to zatražio i potrebno mu je mjesto za život. U slučaju maloljetne djece rođene u braku, sud će po službenoj dužnosti odlučiti o uporabi obiteljskog doma i može ga dati na uporabu bračnom drugu kojem je dodijeljeno ostvarivanje roditeljskih prava, sve dok ih on ostvaruju.

Nakon razvoda bračni drugovi prestaju biti jedan drugome zakoniti nasljednici i odriču se svih koristi na temelju dosmrtnih ugovora. Nakon razvoda dar u obliku imovine velike vrijednosti koji je jedan bračni drug ili njegov bliski srodnik poklonio drugom bračnom drugu u vezi s brakom ili tijekom braka može se poništiti, osim ako je to protivno javnom moralu. Zahtjev za poništenje dara dopušteno je podnijeti do godinu dana nakon odobrenja razvoda.

Zakonski režim bračne imovine primjenjuje se kad osobe koje sklapaju brak nisu odabrale režim imovinskih odnosa i ako su maloljetnici ili osobe ograničene pravne sposobnosti. Imovinski režim unosi se u Upisnik bračnih imovinskih odnosa. Imovinski režim može se izmijeniti za vrijeme trajanja braka. Izmjena se unosi u matičnu knjigu i u upisnik. Bračni ugovori i primjenjivi zakonski imovinski režim unose se u središnji elektronički upisnik u matičnom uredu. Upisnik je javno dostupan. Kada jedan ili oba bračna druga ulaze u transakciju s trećom osobom, a imovinski režim nije unesen u upisnik, primjenjuje se zakonski režim bračne imovine.

3.3 maloljetnu djecu supružnika

Prihvaćeni pravni termin u bugarskom zakonodavstvu jest „ostvarivanje roditeljskih prava”.

U svojoj odluci o odobravanju razvoda kojim prestaje brak sud mora odlučiti o pitanjima koja se odnose na ostvarivanje roditeljskih prava, na osobni odnos s djetetom i uzdržavanje djeteta rođenog u braku te na uporabu obiteljskog doma. Pritom uzima u obzir interese djeteta. Sud odlučuje koji će od bračnih drugova ostvarivati roditeljska prava i propisuje mjere u pogledu ostvarivanja tih prava, osobnih odnosa između djece i roditelja te uzdržavanja djece. Kada utvrđuje koji će roditelj ostvarivati roditeljska prava, sud ocjenjuje sve okolnosti povezane s interesima djece te saslušava roditelje i djecu, ako su starija od deset godina.

3.4 obvezu plaćanja naknade za uzdržavanje drugom supružniku?

U skladu s člankom 83. Obiteljskog zakona uzdržavanje se dodjeljuje samo bračnom drugu koji nije kriv za razvod. Uzdržavanje se plaća najviše tri godine nakon prestanka braka, osim ako su stranke dogovorile dulje trajanje uzdržavanja. Sud ta razdoblja može produljiti ako se bivši bračni drug nalazi u posebno teškom imovinskom stanju, a drugi bračni drug može bez posebnih teškoća plaćati uzdržavanje. Pravo bivšega bračnog druga na uzdržavanje prestaje ako on ponovno stupa u brak. U praksi su posebno rijetki slučajevi u kojima se bivšim bračnim drugovima dodjeljuje uzdržavanje ili nalaže plaćanje uzdržavanja.

4 Što pravni pojam „zakonska rastava” znači u praksi?

U sadašnjem bugarskom zakonodavstvu pojam zakonske rastave ne postoji.

U sudskoj praksi *de facto* rastava jednostavno znači da bračni partneri ne žive zajedno i ne dijele kućanstvo. Ona nema isto značenje kao „zakonska rastava”.

5 Koji su uvjeti za zakonsku rastavu?

Vidjeti pod 4.

6 Koje su pravne posljedice zakonske rastave?

Vidjeti pod 4.

7 Što izraz „poništenje braka” znači u praksi?

Poništaj je jedno od sredstava predviđenih u bugarskom pravu za prestanak braka. Poništenu brak ima sve pravne posljedice kao i valjani brak prije prestanka u sudskom postupku. Brak se može poništiti samo u sudskom postupku. Ništavost braka nije zajamčena dok ju ne potvrdi sud.

8 Koji su uvjeti za poništenje braka?

Da bi brak mogao biti poništen, jedan od bračnih drugova mora zadovoljiti jedan od sljedećih uvjeta:

- u trenutku sklapanja braka bio je mlađi od 18 godina,
- još uvijek je u braku s nekom drugom osobom,
- proglašen je pravno nesposobnim ili boluje od psihičke bolesti ili psihičkog hendikepa, zbog čega može biti proglašen zakonski nesposobnim,
- boluje od bolesti kojom je teško ugrožen život ili zdravlje potomaka ili drugog bračnog druga, osim ako je bolešću ugrožen samo drugi bračni drug i taj je bračni drug toga svjestan,
- izravni je potomak ili predek drugog bračnog druga,
- brat je ili sestra, nećak, nećakinja ili neki drugi srodnik drugog bračnog druga do četvrtog koljena, uključujući drugog bračnog druga,
- posvojitelj je ili posvojenik drugog bračnog druga,
- prisiljen je na brak pod prijetnjom ozbiljne i neposredne opasnosti po vlastiti život, zdravlje ili čast ili po čast svoje obitelji.

9 Koje su pravne posljedice poništenja braka?

Ovisno o nedostatku pri sklapanju braka, tužbu za poništaj braka može podnijeti bračni partner na kojeg nedostatak utječe. Mogu ju podnijeti i državni odvjetnik, bračni drug iz prvog braka ili državni odvjetnik i bračni drug. U članku 97. Obiteljskog zakona izričito su i iscrpno navedene sve osobe koje imaju ovlasti pokrenuti postupak za poništaj i rokovi za pokretanje tog postupka.

Posljedice poništaja braka jednake su posljedicama razvoda u pogledu osobnih i imovinskih odnosa između bračnih drugova te u pogledu odnosa između bračnih drugova i njihove djece. U odnosu na poništaj braka, loša vjera istovjetna je krivnji u slučaju razvoda. Djeca začeta ili rođena u poništenom braku smatraju se rođenom u braku i na njih se primjenjuje pretpostavka očinstva.

10 Postoje li načini alternativnog izvansudskog rješavanja pitanja povezanih s razvodom bez obraćanja sudu?

Jedini način za prestanak braka razvodom jest podnošenjem tužbe ili zahtjeva sudu.

Ako se stranke odluče za mirenje, sudski se postupak obustavlja.

11 Gdje trebam podnijeti zahtjev (molbu) za razvod/zakonsku rastavu/poništenje braka? Koje formalnosti treba poštovati i koje dokumente moram priložiti zahtjevu?

Okružni sud (*rayonen sad*) ima kao prvostupanjski sud prirodnu nadležnost za tužbene zahtjeve za razvod braka na temelju krivnje te za poništaj. Ti sudovi također razmatraju zahtjeve za sporazumni razvod braka. Tužbe se podnose sudu u mjestu boravišta tuženika. Sud ne mora po službenoj dužnosti provjeriti ima li nadležnost, ali mora prenijeti predmet na nadležni sud ako tuženik podnese prigovor u vremenskom roku za odgovor na tužbu.

Presuda iz ogluhe u bračnim sporovima nije dopuštena.

12 Mogu li dobiti pravnu pomoć za pokrivanje troškova postupka?

Stranke u postupku dobivaju pravnu pomoć pod uobičajenim uvjetima za pružanje pravne pomoći. Ti su uvjeti propisani Zakonom o pravnoj pomoći (*Zakon za pravnu pomoć*).

13 Je li moguće uložiti žalbu na odluku povezanu s razvodom/zakonskom rastavom/poništenjem braka?

Protiv odluke o sporazumnom razvodu braka nije dopuštena žalba.

Nakon što joj je uručena odluka o tužbenom zahtjevu za poništaj ili tužbi za razvod braka, stranka ima dva tjedna za podnošenje žalbe pokrajinskom sudu. Odluka o razvodu stupa na snagu iako je podnesena žalba protiv dijela koji se odnosi na krivnju.

14 Što treba učiniti kako bi se u ovoj državi članici priznala odluka o razvodu/zakonskoj rastavi/poništenju braka koju je izdao sud u drugoj državi članici?

U tom se slučaju primjenjuje Uredba Vijeća (EZ) br. 2201/2003, kako je provedena člankom 621. Zakona o parničnom postupku (*Gradska pravna pomoć*). Nadležni je sud pokrajinski sud nadležan u mjestu prebivališta suprotne stranke, a ako suprotna stranka nema stalnu adresu na području Republike Bugarske, nadležni je sud koji ima nadležnost nad mjestom prebivališta zainteresirane stranke, a ako zainteresirana stranka nema mjesto prebivališta na području Republike Bugarske, nadležni je sud Gradski sud u Sofiji (*Sofijski gradski sud*).

15 Kojem se sudu moram obratiti kako bih se usprotivio priznavanju odluke o razvodu/zakonskoj rastavi/poništenju braka koju je izdao sud u drugoj državi članici? Koji se postupak primjenjuje u takvim slučajevima?

U tom se slučaju primjenjuje Uredba Vijeća (EZ) br. 2201/2003, kako je provedena člancima 622. i 623. Zakona o parničnom postupku.

Stranka koja se protivi priznavanju odluke može podnijeti žalbu protiv naloga za priznanje ili, ako je primjenjivo, protiv rješenja kojim se odobrava izvršenje odluke. Protiv rješenja dopuštena je žalba Žalbenom sudu u Sofiji (*Sofijski apelativni sud*), čija odluka podliježe kasacijskoj žalbi pred Vrhovnim kasacijskim sudom.

16 Koje zakonodavstvo u vezi s razvodom sud primjenjuje u postupcima između supružnika koji ne žive u ovoj državi članici ili su različitih nacionalnosti?

Na poništaj braka primjenjuje se zakonodavstvo mjesta u kojem je brak sklopljen.

Osobni odnosi između bračnih drugova uređeni su njihovim nacionalnim pravom. Ako su različitog državljanstva, na njihove se odnose primjenjuje pravo države u kojoj imaju zajedničko prebivalište. U protivnom su njihovi odnosi uređeni zakonom države s kojom bračni drugovi zajedno imaju najbliže veze.

Na imovinske odnose između bračnih drugova primjenjuje se pravo primjenjivo na njihove osobne odnose.

Razvod bračnih drugova koji su strani državljani iste države uređen je pravom države čiji su državljani u trenutku podnošenja tužbe. Razvod bračnih drugova različitog državljanstva uređen je pravom države u kojoj imaju uobičajeno boravište u trenutku pokretanja razvoda. Ako bračni drugovi nemaju zajedničko prebivalište, primjenjuje se bugarsko pravo.

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća kontaktna točka EJM-a. Prijevode je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska pravosuдна mreža i Europska komisija ne preuzimaju nikakvu odgovornost u pogledu informacija ili podataka sadržanih ili navedenih u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.

Posljednji put ažurirano: 24/11/2015